

omnes moriuntur, in Christo autem omnes vivificabuntur¹. Per unum hominem enim, ait Apostolus, peccatum in hunc mundum intravit, et per peccatum mors, et ita in omnes homines pertransiit, in quo omnes peccaverunt². » Definita est sententia : In Adam, inquit, omnes peccaverunt. Solus esse innocens infans potuit, qui de opere Adam non natus est.

XI. « Ecce enim veritatem dilexisti : incerta et occulta » sapientiæ tuæ manifestasti mihi³. Veritatem dilexisti : id est, impunita peccata etiam eorum quibus ignoscis, non reliquisti. « Veritatem dilexisti : » sic misericordiam prærogasti, ut servares et veritatem. Ignoscis confitenti, ignoscis, sed se ipsum punienti : ita servatur misericordia et veritas ; misericordia, quia homo liberatur ; veritas, quia peccatum punitur. « Ecce enim veritatem dilexisti : » incerta et occulta sapientiæ tuæ manifestasti mihi. » Quæ occulta ? quæ incerta ? Quia Deus ignoscit et talibus. Nihil tam occultum, nihil tam incertum. Ad hoc incertum Ninivite pœnitentiam egerunt. Dixerunt enim, quamvis post minas Prophetæ, quamvis post illam vocem : « Tri- » duo et Ninive subvertetur : » dixerunt apud se petendam esse misericordiam : dixerunt ita apud se disceptantes : » Quis novit, si Deus flectat in melius sententiam suam, et » miseretur ? » Incertum erat, cum dicitur : « Quis novit : » De incerto pœnitentiam egerunt, certam misericordiam meruerunt : prostraverunt se in lacrymis, in jejuniis, in cilicio et in cinere prostraverunt se, gemuerunt, fleverunt, pepercit Deus⁴. Stetit Ninive, an eversa est Ninive ? Aliter quidem videtur hominibus, et aliter visum est Deo. Ego autem puto impletum fuisse quod Propheta prædixerat. Respice quæ fuit Ninive, et vide quia eversa est ; eversa in malo, ædificata in bono : sicut eversus Saulus persecu-

¹ 1 Cor. xv, 22. — ² Rom v, 12. — ³ Psal. l, 8. — ⁴ Jon. iii, 4-10.

tor, ædificatus Paulus prædicator¹. Quis non diceret civitatem istam, in qua nunc sumus, feliciter eversam, si omnes illi insani, nugis suis desertis, ad Ecclesiam compuncto corde concurrerent, Dei misericordiam de suis factis præteritis invocarent ? Nonne diceremus : Ubi est illa Carthago ? Quia non est quod erat, eversa est : sed si est quod non erat, ædificata est. Ita dicitur Jeremiæ : « Ecce » dabo tibi eradicare, suffodere, evertere, disperdere, et » rursus ædificare, et plantare². » Inde est vox illa Domini, « Ego percutiam, et ego sanabo³. » Percutit putredinem facinoris, sanat dolorem vulneris. Faciunt medici cum secant, percutiunt et sanant ; armant se ut feriant, ferrum gestant et curare veniunt. Sed quia peccata magna erant Ninivitarum, dixerunt : « Quis novit ? » Hoc incertum patefecerat Deus servo suo David. Cum enim dixisset, stante et arguente se Propheta : « Peccavi : » statim audivit a Propheta, id est, a Spiritu Dei qui erat in Propheta : « Dimissum est tibi peccatum tuum⁴. » Incerta et occulta sapientiæ suæ manifestavit ei.

XII. « Asperges me, inquit, hyssopo, et mundabor⁵. » Hyssopum herbam novimus humilem, sed medicinalem : saxo hæere radicibus dicitur. Inde in mysterio mundandi cordis similitudo assumpta est. Apprehende et tu radicem dilectionis petram tuam : esto humilis in humili Deo tuo, ut sis excelsus in glorificato Deo tuo. Aspergeris hyssopo, humilitas Christi te mundabit. Noli herbam contemnere, vim medicamenti attende. Aliquid etiam dicam, quod a medicis solemus audire, vel experiri in ægrotis. Hyssopum dicunt purgandis pulmonibus aptum esse. In pulmone solet notari superbia : illic enim inflatio, illic anhelitus. Dicebatur de Saulo persecutore, tanquam de Saulo superbo,

¹ Act. ix, 4. — ² Jerem. i, 10. — ³ Deut. xxxii, 39. — ⁴ 2 Reg. xii, 13. — ⁵ Psal. l, 9.

quod ibat ad vinciendos Christianos spirans cædem¹ : anhelabat cædes, anhelabat sanguinem, nondum purgato pulmone. Audi et hic humiliatum, quia hyssopo purgatum : « Asperges me hyssopo, et mundabor : lavabis me, » id est, mundabis me : et super nivem dealbabor. Et si » fuerint, inquit peccata vestra sicut phoenicium, tanquam nivem dealbabo². » De talibus sibi exhibet Christus vestem sine macula et ruga³. Proinde vestis ejus in monte, quæ tanquam nix dealbata effulsit⁴, significavit Ecclesiam omni macula peccati mundatam.

XIII. Sed ubi humilitas ex hyssopo? Audi sequentia : « Auditui meo dabis exultationem et lætitiã, et exultationem bunt ossa humiliata⁵. Auditui meo, inquit, dabis exultationem et lætitiã : » gaudebo audiendo te, non loquendo contra te. Peccasti, quid defendis te? Loqui vis : patere, audi, cede divinis vocibus, ne perturberis et amplius vulnereris : commissum est, non defendatur ; in confessionem veniat, non in defensionem. Adhibes te defensore peccati tui, vinceris : non innocentem patronum adhibuisti, non est tibi utilis defensio tua. Quis es enim qui te defendas? Idoneus es tu ad accusandum te. Noli dicere, aut, Nihil feci ; aut, Quid magnum feci ; aut, Fecerunt et alii. Si faciendo peccatum nihil te dicis fecisse, nihil eris, nihil accipies : paratus est Deus dare indulgentiam, claudis contra te : ille paratus est dare, noli opponere obicem defensionis, sed aperi sinum confessionis. « Auditui meo dabis exultationem et lætitiã. » Ipse donet ut dicam quod sentio. Feliciores sunt qui audiunt, quam qui loquuntur. Qui enim discit, humilis est : qui autem docet, laborat ut non sit superbus, ne male placendi affectus irreat, ne Deo displiceat qui vult placere

¹ Act. ix, 1. — ² Isai. 1, 18. — ³ Ephes. v, 27. — ⁴ Matth. xvii, 2. — ⁵ Psal. l, 10.

hominibus. Magnus tremor est in docente, fratres mei, magnus tremor est noster in his vocibus nostris. Credite cordi nostro quod videre non potestis : scit ipse qui mitescat nobis, qui propitius sit nobis, cum quanto sub illo tremore ad vos loquimur. Cum autem ipsum aliquid suggerentem et docentem intus audimus, securi sumus, securi gaudemus : sub magistro enim sumus, illius gloriam quærimus, illum docentem laudamus : delectat nos veritas ejus intus, ubi nemo facit vel audit strepitum : ibi dixit iste esse lætitiã suam et exultationem suam. « Auditui meo, » inquit, dabis exultationem et lætitiã. » Et ideo quia humilis, audit. Qui audit, qui vere audit et bene audit, humilis audit : gloria enim in illo est a quo audit quod audit. Posteaquam dixit : « Auditui meo dabis exultationem et lætitiã : » continuo demonstravit quid faciat auditio : « Exultabunt ossa humiliata. » Humiliata sunt ossa, ossa audientis non habent fastum, non habent tumorem, quem in se vix vincit qui loquitur. Inde et ille humilismagnus, quo in natis mulierum nemo major surrexit¹, ille qui ita se humiliavit, ut se indignum diceret solvere corrigiam calceamenti Domini sui², Joannes ille Baptista, dans gloriam magistro suo, et ideo amico suo, ait ; cum Christus putaretur, et ex eo superbire posset, et se extendere : non enim ipse se dixerat Christum ; sed poterat accipere hominum errorem hoc putantium, ultro istum honorem deferre volentium³ : sed respuit falsum honorem, ut inveniret veram gloriam : et vide humilitatem de auditu ; ait : « Qui habet sponsam, sponsus est, amicus » autem sponsi stat et audit eum. » Stantem se fecit et audientem, non cadentem et loquentem. « Stat, inquit, et » audit eum. » Audistis auditum, ubi est exultatio et lætitiã? Continuo sequitur : « Stat et audit eum, et gaudio

¹ Matth. xi, 11. — ² Marc. i, 7. — ³ Luc. iii, 15.

» gaudet propter vocem sponsi¹. Auditui meo dabis exultationem et lætitiā, et exultabunt ossa humiliata. »

XIV. « Averte faciem tuam a peccatis meis, et omnes iniquitates meas dele². » Jam enim exultant ossa humiliata, jam hyssopo mundatus, humilis factus sum. « Averte faciem tuam, non a me, sed a peccatis meis. » Alibi quippe orans dicit : « Ne avertas faciem tuam a me³. » Qui non vult a se averti faciem Dei, vult averti faciem Dei a peccatis suis. Peccatum enim unde se Deus non avertit, advertit; si advertit, animadvertit. « Averte faciem tuam a peccatis meis, et omnes iniquitates meas dele. » Satagit de illo grandi peccato : plus præsumit, omnes deleri vult iniquitates suas : præsumit de medici manu, de magna illa misericordia, quam in principio Psalmi invocavit : « Omnes iniquitates meas dele. » Avertit faciem Deus, et sic delet; avertendo faciem peccata delet, advertendo scribit. Audisti avertendo delentem, audi advertendo, quid facientem? Vultus autem Domini super facientes mala, ut » perdat de terra memoriam eorum⁴ : » non delendo peccata eorum. Hic autem quid rogat? « Averte faciem tuam a peccatis meis. » Bene rogat. Ipse enim non avertit faciem a peccatis suis, dicens : « Quoniam peccatum meum ego cognosco. » Merito rogas, et bene rogas, ut Deus avertat faciem a peccato tuo, si tu inde non avertis faciem : si vero peccatum tuum in dorso ponis, Deus ibi faciem ponit. Tu peccatum tuum ante faciem tuam converte, si vis ut inde Deus faciem suam avertat; et sic securus rogas, et exaudit.

XV. « Cor mundum crea in me Deus. Crea, » non quasi novum aliquid institue, dicere voluit : sed quia poenitens orabat, qui commiserat aliquid, quod prius quam committeret innocentior erat, ostendit quemadmodum dixerit :

¹ Joan. III, 29. — ² Psal. L, 11. — ³ Id. xxvi, 9. — ⁴ Id. xxxiii, 17.

« Crea. Et spiritum rectum innova in visceribus meis. » Per factum, inquit, meum inveterata erat atque curvata rectitudo spiritus mei. Dicit enim ex alio Psalmo : « Curvaverunt animam meam¹. » Et quando se homo primum facit ad terrenas concupiscentias, incurvatur quodam modo; cum autem erigitur in superna, rectum fit cor ejus, ut bonus illi sit Deus. « Quam bonus enim Deus Israël rectis corde²! » Proinde, fratres, audite. Aliquando Deus cui ignoscit in futuro sæculo, corripit eum de peccato in isto sæculo. Nam et ipsi David, cui dictum jam fuerat per Prophetam : « Dimissum est peccatum tuum³, » evenerunt quædam quæ minatus erat Deus propter ipsum peccatum. Nam filius ejus Abessalon adversus eum cruentum bellum gessit, et in multis humiliavit patrem suum⁴. Ambulabat ille in dolore, in tribulatione humiliationis suæ, ita subditus Deo, ut omnia justa ei tribuens confiteretur quod nihil pateretur indigne, habens jam rectum cor cui non displicebat Deus. Injuriosum quemdam et in os sibi dura maledicta jacentem patienter audiebat⁵, ex adversa parte, unum ex militibus qui erant cum filio ejus impio. Et cum ille jaceret maledicta in regem, iratus unus ex comitibus David voluit ire et percutere eum; sed prohibetur a David. Et quomodo prohibetur? Ut diceret : « Deus illum misit, ut mihi malediceret. » Agnoscens culpam suam, amplexus est pœnam suam, quærens gloriam non suam; Dominum laudans in eo quod boni habebat, Dominum laudans in eo quod patiebatur, benedicens Dominum in omni tempore, semper laus ejus in ore ejus⁶. Tales sunt omnes recti corde: non hi perversi, qui se rectos putant, et perversum Deum; qui quando aliquid faciunt mali, gaudent; quando aliquid malipatiuntur, blasphemant; insuperpositi

¹ Psal. lvi, 7. — ² Id. lxxii, 1. — ³ 2 Reg. xii, 13. — ⁴ Id. xv, 10. — ⁵ Id. xvi, 6. — ⁶ Psal. xxxiii, 2.

in tribulatione et flagello dicunt de corde distorto, Deus, quid tibi feci? Vere quia nihil Deo fecerunt, omnia enim sibi fecerunt. « Et spiritum rectum innova in visceribus meis. »

XVI. « Ne projicias me a facie tua. » Averte faciem tuam a peccatis meis: et « Ne projicias me a facie tua. » Cujus faciem timet, ipsius faciem invocat. « Ne projicias me a facie tua: et spiritum sanctum tuum ne auferas a me¹. » Est enim Spiritus sanctus in confitente. Jam ad donum Spiritus sancti pertinet, quia tibi displicet quod fecisti. Immundo spiritui peccata placent, Sancto displicent: Quamvis ergo adhuc veniam deprecaris, tamen ex alia parte quia tibi displicet malum quod commisisti, Deo conjungeris: hoc enim et tibi displicet, quod et illi. Jam duo estis ad expugnandam febrim tuam, tu et medicus. Quia ergo non potest esse confessio peccati et puniatio peccati in homine a se ipso; cum quisque sibi irascitur, et sibi displicet, sine dono Spiritus sancti non est. Nec ait, Spiritum sanctum tuum da mihi, sed, « Ne auferas a me. Et » Spiritum sanctum tuum ne auferas a me. »

XVII. « Redde mihi exultationem salutaris tui². Redde » quam habebam, quam peccando amiseram: « Redde mihi » exultationem salutaris tui: » utique Christi tui. Quis enim sine illo sanari potuit? Quia et antequam de Maria nasceretur, « In principio erat Verbum, et Verbum erat » apud Deum, et Deus erat Verbum³: » et ita a sanctis patribus dispensatio susceptæ carnis futura credebatur, sicut a nobis facta creditur. Tempora variata sunt, non fides. « Redde mihi exultationem salutaris tui: et spiritu » principali confirma me. » Nonnulli intellexerunt hic Trinitatem in Deo ipsum Deum, excepta dispensatione carnis: quoniam scriptum est: « Deus spiritus est⁴. » Quod enim non est corpus, et tamen est, videtur restare

¹ Psal. 1, 13. — ² Ibid. 14. — ³ Joan. 1, 1. — ⁴ Id. 14, 24.

ut spiritus sit. Intelligunt ergo hic nonnulli Trinitatem dictam, in « Spiritu recto » Filium¹, in « Spiritu sancto » Spiritum sanctum, in « Spiritu principali » Patrem. Sive ergo hoc ita sit, sive spiritum rectum ipsius hominis accipi voluit, dicens: « Spiritum rectum innova in visceribus meis, » quem curvavi et distorsi peccando, ut jam Spiritus sanctus ipse sit spiritus principalis, quem et auferri a se noluit, et eo se voluit confirmari, non est hæretica quælibet sententia.

XVIII. Sed videte quid adjungat: « Spiritu, inquit, » principali confirma me. » In quo « Confirma? » Quia ignovisti mihi, quia securus sum non mihi imputari quod donasti, ex hoc factus securus, atque ista gratia confirmatus, non ero ingratus. Quid enim faciam? « Doceam » iniquos vias tuas. » Doceam iniquos ex iniquo, id est, qui fuerim et ego iniquus, jam non iniquus, non a me ablato Spiritu sancto, et spiritu principali confirmatus. « Doceam iniquos vias tuas. » Quas vias iniquos docebis? « Et impii ad te convertentur². » Si peccatum David impietati deputatur, non de se desperent impii, quia pepercit Deus impio; sed si ad eum convertantur, si vias ipsius discant: si autem impietati non deputatur factum David, sed illa proprie impietas dicitur apostatare a Deo, unum Deum non colere, aut nunquam coluisse, aut quem colebat dimisisse, ad cumulum valet quod ait: « Et impii » ad te convertentur. » Ita plenus es adipe misericordiæ, ut ad te conversis, non solum quibuslibet peccatoribus, sed etiam impiis non sit desperandum. « Et impii ad te » convertentur. » Utquid? Ut credentes in eum qui justificat impium, deputetur fides eorum ad justitiam³.

XIX. « Erue me de sanguinibus Deus, Deus salutis

¹ Hieronymus in Epist. ad Galat. c. 14, v. 6. — ² Psal. 1, 15. — ³ Rom. 14, 5.

» meæ¹. » Expressit latinus interpres verbo minus latino proprietatem tamen ex græco. Nam omnes novimus latine non dici sanguines, nec sanguina, tamen quia ita græcus posuit plureli numero, non sine causa, nisi quia hoc invenit in prima lingua hebræa, maluit pius interpres minus latine aliquid dicere, quam minus proprie. Quare ergo pluraliter dixit: De sanguinibus. » In multis sanguinibus, tanquam in origine carnis peccati, multa peccata intelligi voluit. Ad ipsa peccata respiciens Apostolus, quæ veniunt de corruptione carnis et sanguinis, ait: « Caro et » sanguis regnum Dei non possidebunt². » Nam utique secundum fidem veram ejusdem Apostoli, caro ista resurget, et ipsa merebitur incorruptionem, dicente ipso: « Oportet corruptibile hoc induere incorruptionem, et » mortale hoc induere immortalitatem³. » Quia ergo corruptio ista de peccato est, ipsius nomine appellantur peccata: quemadmodum dicitur lingua et illud frustum carnis et membrum quod in ore movetur, cum verba distinguimus, et lingua quod per linguam fit, sicut dicimus aliam linguam græcam, aliam latinam: non enim caro diversa est, sed sonus. Quomodo ergo dicitur lingua locutio quæ fit per linguam: sic dicitur et sanguis iniquitas quæ fit per sanguinem. Attendens ergo multas iniquitates suas, et illud superius: Et omnes iniquitates meas dele; et eas tribuens corruptioni carnis et sanguinis, « Libera me, inquit, de sanguinibus: hoc est. Libera me ab iniquitatibus, munda me ab omni corruptione. Incorruptionem enim desiderat, qui dicit: « Libera me de sanguinibus: quia caro et sanguis regnum Dei non possidebunt, neque corruptio incorruptionem. Erue me » de sanguinibus Deus, Deus salutis meæ. » Ostendit quia cum fuerit salus perfecta in isto corpore, corruptio in eo

¹ Psal. l, 16. — ² I Cor. xv, 50. — ³ Ibid. 53.

non erit, quæ intelligitur nomine carnis et sanguinis: ipsa est enim perfecta *samitas* corporis. Nam modo quomodo sanum est quod *labitur*, quod indiget, quod habet perpetuam quamdam ægritudinem famis et sitis? Hæc tunc non erunt: quia esca *ventri*, et venter *escis*¹, Deus autem et hunc et has *evacuabit*. Erit forma corporis perfecta ex Deo, absorpta morte in *victoriam*², nulla remanente corruptione, nulla *subrepente* defectione, nullis mutata ætatibus, nullo labore *lassata*, ut cibo *fulciatur*, et aliqua esca *reficiatur*. Sed non *erimus* sine esca et potu: ipse erit cibus noster Deus et *potus* noster. Solus ille cibus reficit, nec deficit. « Libera me de sanguinibus Deus, Deus salutis meæ. » Modo enim jam in ipsa salute sumus. Audi Apostolum: « Spe enim *salvi* facti sumus. » Et vide quia de ipsa salute corporis *dicebat*: « In nobismetipsis, inquit, in » gemiscimus, *adoptionem* expectantes, redemptionem corporis nostri: spe enim *salvi* facti sumus: spes autem quæ » videtur, non est spes: quod enim videt quis, quid sperat? Si autem quod non videmus speramus, per patientiam expectamus³. » Qui perseveraverit usque in finem, ipsa est illa patientia: *hic* salvus erit⁴, ipsa est salus quam nondum habemus, sed *habaturi* sumus. Nondum est res, sed certa spes. « Et exultabit lingua mea justitiam tuam. »

XX. « Domine, labia mea aperies, et os meum annuntiabit laudem tuam⁵. Laudem tuam, » quia creatus sum; « Laudem tuam, quia peccans non derelictus sum; » « Laudem tuam, » quia ut confiterer admonitus sum; « Laudem tuam, » quia ut securus essem, mundatus sum. « Labia mea aperies, et os meum annuntiabit laudem » tuam. »

XXI. « Quoniam si voluisses sacrificium, dedissem uti-

¹ I Cor. vi, 13. — ² Id. xv, 54. — ³ Rom. viii, 23-25. — ⁴ Matth. x, 21, et xxiv, 13. — ⁵ Psal. l, 17.

» que¹. » In illo tempore erat David, quando sacrificia victimarum animalium offerebantur Deo, et videbat hæc futura tempora. Nonne in his vocibus nos agnoscimus? Erant illa sacrificia figurata, prænuntiantia unum salutare sacrificium. Nec nos dimissi sine sacrificio sumus, quod Deo offeramus. Audi enim quid dicat curam gerens pro peccato suo, et ignosci sibi volens malum quod fecit: « Si voluisses, inquit, sacrificium dedissem utique. Hoc locustis non delectaberis. » Nihil ergo offeremus? sic veniemus ad Deum? Et unde illum placabimus? Offer, sane in te habes quod offeras. Noli extrinsecus thura comparare, sed dic: « In me sunt, Deus, vota tua, quæ reddam laudis tibi². » Noli extrinsecus pecus quod mactes inquirere, habes in te quod occidas. « Sacrificium Deo spiritus contribulatus, cor contritum et humiliatum » Deus non spernit⁴. » Prorsus spernit taurum, hircum, arietem: jam non est tempus ut hæc offerantur. Oblata sunt cum aliquid indicarent, cum aliquid promitterent, venientibus rebus promissis, promissiones ablatae sunt. « Cor contritum et humiliatum Deus non spernit. » Nostis quia excelsus est Deus: si te excelsum feceris, longinquabit a te; si te humiliaveris, propinquabit ad te.

XXII. Videte quis iste sit: Unus videbatur deprecari David, videte hic imaginem nostram et typum Ecclesiae. « Benigne fac, Domine, in bona voluntate tua Sion⁵. » Huic Sion benigne fac. Quæ est Sion? Civitas sancta. Quæ est civitas sancta? Quæ abscondi non potest super montem constituta⁶. Sion in speculatione, quia aliquid spectat quod sperat. Interpretatur enim Sion speculatio, et Jerusalem visio pacis. Agnoscitis ergo vos in Sion et in Jerusalem, si certi expectatis spem futuram, et si pacem ha-

¹ Psal. L, 18. — ² Ibid. 19. — ³ Id. LV, 12. — ⁴ Id. L, 19. — ⁵ Ibid. 20. — ⁶ Matth. v, 14.

betis cum Deo. « Et ædificentur muri Jerusalem. Benigne » fac, Domine, in bona voluntate tua Sion, et ædificentur muri Jerusalem. » Non sibi enim tribuat Sion aliqua merita sua: tu cum illa fac benigne: « Ædificentur muri » Jerusalem; » munimenta construantur immortalitatis nostræ, in fide, et spe et charitate.

XXIII. « Tunc acceptabis sacrificium justitiæ¹. » Modo autem sacrificium pro iniquitate, spiritum contribulatum et cor humiliatum; tunc sacrificium justitiæ laudes solas. « Beati enim qui habitant in domo tua, in sæcula sæculorum laudabunt te². » Hoc est enim sacrificium justitiæ. « Oblationes et holocaustomata. » Quæ sunt « Holocaustomata? » Totum igne consumptum. Quando totum pecus imponebatur aræ igne consumendum, holocaustum dicebatur. Totos nos divinus ignis absumat, et fervor ille totos arripiat. Quis fervor? « Nec est qui se abscondat a calore ejus³. » Quis fervor? De quo dicit Apostolus: « Spiritu ferventes⁴. » Non tantum anima nostra absumatur ab illo divino igne sapientiæ, sed et corpus nostrum; ut mereatur ibi immortalitatem; sic levetur holocaustum, ut absorbeatur mors in victoriam⁵. « Oblationes et holocaustomata. Tunc imponent super altare tuum vitulos. » Unde « Vitulos? » Quid ibi eliget? Innocentiam novæ ætatis, an libera colla a jugo legis?

XXIV. Psalmus in nomine Christi, etsi forte non ut volumus, verumtamen ut potuimus, terminatus est. Restat paucis alloqui vos, fratres, propter multa mala inter quæ vivimus. Neque enim viventes in rebus humanis, migrare possumus a rebus humanis. Cum tolerantia vivendum est nobis inter malos: quia cum mali essemus, cum tolerantia vixerunt boni inter nos. Non obliviscentes

¹ Psal. L, 21. — ² Id. LXXXIII, 5. — ³ Id. XVIII, 7. — ⁴ Rom. XII, 11. — ⁵ I Cor. XV, 54.

quid fuerimus; non desperabimus de his qui nunc sunt quod fuimus. Verumtamen, charissimi, in tanta morum diversitate et tam detestabili corruptela, regite domos vestras, regite filios vestros, regite familias vestras. Quomodo ad nos pertinet in Ecclesia loqui vobis, sic ad vos pertinet in domibus vestris agere, ut bonam rationem reddatis de his qui vobis sunt subditi. Amat Deus disciplinam. Perversa autem et falsa innocentia est, habenas laxare peccatis. Valde inutiliter, valde perniciose sentit filius patris lenitatem, ut postea Dei sentiat severitatem: et hoc non solus, sed cum dissoluto patre suo. Quid enim? Si ipse non peccat, et non facit quod filius ejus, ideo non debet ab ipsa nequitia filium prohibere? An forte ut videatur filio ejus quia et pater talia faceret, nisi senuisset? Peccatum quod tibi non displicet in filio tuo, delectat te; sed ætas deseruit, non cupiditas. Maxime, fratres mei, filios vestros fideles attendite, quos fide dixistis ut baptizarentur. Sed forte negligit malus filius vel monita patris, vel objurgationem, vel severitatem: tu imple personam tuam, Deus de illo exigit suam.

ENARRATIO

IN PSALMUM LI.

Sermo ad populum.

I. PSALMUS brevis est¹, de quo loquendum suscepimus Charitati Vestræ: sed titulum habet aliquantulum negotiosum. Patienter ergo sustinete nos, donec illum enedemus, ut possumus, quantum adjuverit Dominus. Neque

¹ Vide D. Guillon, tom. XXI, pag. 514-515.

enim passim prætereunda sunt hæc; quandoquidem placuit fratribus, non tantum aure et corde, sed et stylo excipienda quæ dicimus: ut non auditorem tantum, sed et lectorem etiam cogitare debeamus. Nata est quidem occasio Psalmo huic ex re quadam gesta, quam vobis etiam fecimus recitari de libro Regnorum. Saül enim rex non ad permanendum electus a Domino, sed secundum populi cor durum et malum datus ad eorum correptionem, non ad utilitatem¹, secundum illam sententiam sanctarum Scripturarum, quæ ait de Deo: « Qui regnare facit hominem hypocritam, propter perversitatem populi²: » cum ergo talis esset Saül, persequabatur David³, in quo Deus præfigurabat regnum salutis æternæ, et quem Deus elegerat permansurum in semine suo; quandoquidem futurus erat rex noster, rex sæculorum cum quo regnaturi sumus in æternum, ex semine ipsius David secundum carnem⁴. Cum ergo David Deus elegisset, et prælegisset, et prædestinasset ad regnum, noluit et ipsum David ante regnum tenere, quam primo a persequentibus liberaret; ut etiam in hoc ipso figuraret nos, id est, corpus ejus, cujus corporis caput Christus⁵. Porro enim si ipsum caput nostrum sine primo peracto labore in terra, in cælo regnare noluit, neque levare sursum corpus quod deorsum accepit nisi per tribulationis viam; quid audent membra sperare, capite suo magis se posse esse felicia? « Si patrem » familias Beelzebub vocaverunt, quanto magis domesticos ejus⁶? » Non ergo speremus molliorem viam: qua præcessit eamus, qua duxit sequamur. Si enim a vestigio ejus aberravimus, perimus. In hoc ergo David quid præfigurabatur, videtis: ergo et in Saül quid præfigurabatur, videtis: regnum malum in Saül, regnum bonum in David:

¹ 1 Reg. viii, 7. — ² Job. xxxiv, 30. — ³ 1 Reg. xviii-xxiv. — ⁴ Rom. i, 3. — ⁵ Coloss. i, 18. — ⁶ Matth. x, 25.